

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

ЗА ЦРНУ ГОРУ БРОЈ 10 ПАРА
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Vjesnik“ Cetinje (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Нијемци напуштају Белгију

ПЕТРОГРАД, 19. августа. Нијемци нагло одступају са белгијског земљишта, преносећи своје трупе у највећој журби на источну границу. Ово хитно одступање последица је побједоносне руске офанзиве, која све дубље продире у Пруску.

Вилуса, 20. августа. *Потоња два дана водила се огорчена борба на фронту код Вучјег Дола. Аустријанци су надирали великом снагом, тако да су се наше трупе морале повлачити према Објају. Јуче су Аустријанци успјели да послије жестоког боја потисну наше са положаја на Објају, али јутрос су ојет сузбијени и враћени са великим губитцима.* — Нар. извјештај.

Кук, 20. августа. *Јуче прије подне примјењено је на иучину пред улазом у Которски Залив 37 савезничких француско-енглеских ратних бродова, који су бомбардовали аустријска обалска утврђења. Послије једног часа савезничка флота повукла се далеко на иучину.* — Нарочити извјештај.

Бар, 20. августа. *Један француски пароброд, праћен од неколико ратних бродова, стигао је јуче овдје и искрцао је материјал за радиотелеграфске станице, од којих ће се једна подићи на Ловћену.* — Нарочити извјештај.

Вилусе, 20. августа. *Приликом ономадашњег боја на фронту Ковчег—Грахово, непријатељ је артиљеријом тукао Манастир Косијерево и јако оштетио цркву и околне грађевине. Мошти Св. Арсенија још су раније биле пренесене на Тушањ.* — Нарочити извјештај.

Петроград, 20. августа. *Цар је наредио да се име руске пријестонице „Петербург“ замијени са именом „Петроград“.*

Историјски дан у Петрограду

I. у Зимском Двору.

Чланови Државног Савјета и Државне Думе, сазвани 26. јула, најприје су били примљени од Његовог Величанства Цара Николе у Зимском Двору.

Цар је Народном Представништву упутио ове ријечи:

„Поздрављам вас у овим значајним и брижним данима, које преживљује сва Русија. Онај огромни подјем осјећаја љубави према отаџбини, који се као ураган проио по свој нашој земљи, у мојим очима, а држим и вашим, служи јемством, да ће наша велика Русија довести ниспослани Господом Богом рат до жељеног краја.

„У том једнодушном позиву љубави и готовости на сваке жртве до свог живота, ја црним могућност, да подржавам своје силе и да мирно и бодро гледам у будућност.

„Ми не само бранимо своју част и достојанство своје земље, него се боримо за једнокрвну и једно-вјерну браћу — Словене. Увјерен сам да ћете ви сваки на овоме мјесту помоћи Мени, да поднесем ниспослано Ми искушење, и да ће сви

почињући с Мене, испунити своју дужност до краја.

„Велик је Бог Русије! Послије говора председника Држ. Савјета, узео је ријеч председник Држ. Думе М. В. Родзјанко:

„Ваше Царско Величанство! Са усхићењем и поносом сва Русија примила је ријечи Рускога Цара, који позивље свој народ уза се у трудном часу ниспосланих отаџбини тешких искушења.

„Господару! Русија зна, да је воља и мисао Ваша вазда била, да мир сачува ради добростања и драгих Вам живота Ваших поданика

„Али, кудну грозни час. Од малог до великога сви су разумјели значај и дубину историјских догађаја. Објављена је била пријетња благостању и цијелости државе. Уврјеђена је народна част, а част народна наша је празна од живота. Дошао је час да се јави цијелом свијету, како је страховит својим непријатељима руски народ који окружава неоторивим белемом свога Цара с тврдом вјером у Бога.

„Господару! Дошао је час упорне борбе за државно достојанство, за цијелост и неприкосновеност руске земље, и нема у ниједноме од нас ни сумње ни колебања. Државна Дума, одговарајући једнодушном пориву свих крајева Русије, овластила ме, да Вам кажем. Господару, да је Ваш народ готов у борбу за част и славу отаџбине, без разлике мнијења и убјеђења.

„Државна Дума од стране све Русије говори своје цару: Не бојте се, Господару. Руски је народ с Вама, и уздајући се у милост Божију, неће се зауставити ни пред каквим жртвама, док не буде сломљен непријатељ и достојанство отаџбине сачувано“.

II. У Државној Думи.

У почетку сједнице прочитан је други Царски манифест од 26. јула, усљед објаве рата Аустрије Русији, који гласи:

„Објављујем свим Нашим поданицима. Назад мало дана извјестили смо Ми руски народ о објављеном нам рату од стране Германије. Сада Аустро-угарска, која је прва отпочела свјетску смутњу, тргнувши мач посред дубокога мира против слабије Србије, збацила је са себе обрзину и објавила рат Русији, која је њу не једном спасла. Силе непријатељске умножају против Русије и Словенства. Насрћу на нас обје моћне њемачке државе.

„Али с удвојеном силом расте им у сусрет оправдани гњев мирних народа, и несавладљивом постојаношћу устаје пред непријатеља изазвана Русија, вјерна славним предањима своје прошлости.

„Господ види, да ми нијесмо подигли оружје ради ратне замисли

или сујетне свјетске славе, него штитећи достојанство и безбједност Богом храниме Наше Империје боримо се за праведну ствар.

У овоме рату нијесмо усамљени с нама су савезници наши, који су такође били принуђени да се лате оружја, да најпослије уклоне вјечну пријетњу германских држава општему миру и спокојству.

„Да благослови Господ наше и савезно нам оружје, и да се подигне сва Русија на ратни подвиг грохћем у рукама, а крстом у срцу!“

Послије говора председника Думе, прекиданог бурним клицањем, устао је председник министарског савјета И. Л. Горемикин и у свом говору између осталог рекао је:

„Има граница и руско мирољубље. Потпуно свјесна одговорности, царска влада ипак није могла покорно уступити пред таквим изазивањем. То би значило одрицање положаја међу великим државама. То би била кобна погрешка, која би нас понизила, а не би измијенила ток догађаја. (Бурно одобравање.)

„У овој многољетој историји Русије, можда само рат г. 1812, по својој значајности може се сравнити с предстојећим догађајима. Вјерујте, господо, влада није нимало заслијепљена самопоуздањем. Она јасно види, да овај рат захтијева крајњи напор сила, много жртава и мушке готовости за удар судбе, али у исто доба влада вјерује у коначни успјех, јер она безгранично вјерује у велики историјски позив Русије“. (Бурно одобравање.)

Послије министра председника узео је ријеч министар спољних послова С. Д. Сазонов. У подужем свом говору, између осталог рекао је:

„Спокојна и мирна моћ Русије није давала мира њеним непријатељима. Треба ли да вам напомињем покушаје Аустро-Угарске да поткопа историјски положај Русије на Балкану? Дошао је час, када могу овдје слободно рећи, да је њезиним старању пошло за руком да посије братоубиствено сјеме између Бугарске и њезиних савезника. Али дјела уједињења православних народа на Балкану, која су била подвргнута тешким искушењима, с помоћу Божијом, неће погинуту. Раздирана унутрашњим неприликама Аустро-Угарске је покушавала да их се ослободи каквим год ударом који би дао утисак њезине силе, а у исто доба нанио Русији понижење. На ту сврху је изабрала Србију, с којом нас вежу историја, поријекло и вјера. Било је јасно да би за нас, не улазити у ствар, значило не само одрећи се од вијековне улоге Русије, као заштитнице балканских народа, него и

признати, да је воља Аустрије и иза леђа стојеће јој Германије за Јевропу закон. (Опште одобравање и аплаудирање.)

На то нијесмо могли пристати ни ми, ни Француска, ни Инглеска. Не мање од нас наши врли савезници улагали су напоре да се сачува мир у Јевропи. И ту су се наши непријатељи преварили, држећи ово наше заузимање као знак наше слабости... Господарство Германије и њезине савезнице у Јевропи ми не можемо доустити. (Громко одобравање.)

III Изјава Пољачких Представника.

Од говора чланова Државне Думе и Државног Савјета доносимо, због велике важности говоре само представника пољачког народа. У Државној Думи Јаронски је од стране Пољског Кола рекао:

— У историјском часу, када се Словенство и Германство, предвођено Прусцијом, нашим вјековним непријатељем, долази у судбоносни судар, положај пољачког народа, лишенога своје самосталности и могућности, да изјави своју слободну вољу, трагичан је. Овај трагизам се удвостручава не само што се по нашој земљи развија рат са свим својим ужасима, него што ће на троје раскомадани пољачки народ гледати синове своје у стањима међусобно непријатељским. Но разједињени територијално, ми смо дужни да у осјећајима и симпатијама према Словенству будемо уједињени. (Бурно аплаудирање све Думе.) То нам налаже не само праведна ствар, за коју Русија војује, него и политички разум. Свјетски значај времена, које преживљујемо, треба да потисне на друго мјесто унутрашње рачуне. (Бурно аплаудирање све Думе.) Дај Боже, да Словенство, предвођено Русијом, даде Теутоњцима отпор такав, какав им даде назад пет вјекова Пољска и Литва код Гринвалда. (Бурно апл. све Думе.) Нека би наша пролита крв и ужаси братоубијственог за нас рата довели до уједињења раскомаданог пољачког народа. (Бурно аплаудирање Октобрита и опозиције.)

У Држ. Савјету представник пољачке трупе А. Е. Мејштовик рекао је:

— Жртве, које ће приијети пољачки народ у предстојећем рату, особито су велике, не само зато, што је Пољској суђено да буде позорницом вјојних операција, него и зато што ће разједињени пољачки народ између три државе морати сада борити се у редовима непријатељских армија. Пољаци испуњавају своје државне дужности без прекора, они ће их и сада испу-

њавати. Они ће поћи у бој, руко-
вођени не само осјећајем испуња-
вања дужности. Они иду да даду
отпор прускоме Дрангнах Остен.
Њихова ће се крв лити за праведну
ствар. Ја се надам, да ће се лити
и за прекидање вјековног руско-пољ-
ског сјора и за стално, за вазда
руско-пољско сагласије. (Бурно ап-
лаудирање и одобравање, што се
досада у Државном Савјету није
обичавало.)

Овдашњи Царско-Руски војни
аташе, г. генерал Потапов, примио
је ово званично саопштење:

Петроград, 17. августа, (у 2 сата
и 30 минута по подне.) У бојеви-
ма, који се воде у Источној Прус-
кој учествују гарнизони из Торна
и Грауденца са тешком артиљери-
јом. Наше се наступање на том
фронту продужава.

Аустриска војска, која се налази
у Кјеличкој Губернији, одступа на
десну обалу Висле. Главна непри-
јатељска снага концентрише се на
положајима према Љублину. У ре-
јону Томашева наша је војска за-
робила око хиљаду војника. Исто-
чно од Томашева потиснута је 15.
угарска дивизија, при чему је
заробљено око 3000 непријатељ-
ских војника. Исти такви губитци
непријатељски били су и под Ха-
lichem, гдје су наше трупе у боју
заузеле 4 топа и много мунициј-
ских сандука. На прелазу преко
ријеке Золотаја Липа наша је вој-
ска покупила 60 муницијских сан-
дука, које је непријатељ у бјегству
оставио.

Петроград, 15. августа, (у 1 сат
и 30 минута по подне.) На прус-
ком фронту у рејону. Остероде по-
јавиле су се нове непријатељске
снаге, које покушавају да на не-
колико мјеста пријеђу у наступање.
Јужно од Љублина наша је вој-
ска подузела офанзиву кретајући
се преко земљишта, које је пре-
кривено аустријским љешевима.

Код Томашева продужавају се
борбе. На цијелом поменутом фрон-
ту, наша је војска заробила много
војника, и заплијенила много то-
пова, митраљеза и муниције, а исто
тако и још једну аустријску заставу.
У Лавовском округу ми смо за-
узели линију: Каменка—Глињани—
Перемисљани—Бжуховице.

ТЕЛЕГРАМИ

Петроград, 19. августа. У бор-
бама у источној Прусској узимају
учешћа гарнизони из тврђава Тор-
на и Грауденца са великом коли-
чином опсадних топова. Руска офан-
зива продужује се на цијелом фрон-
ту. На аустријском фронту непреста-
но траје огорчена бита. Аустријске
трупе, које су концентрисане у Кјел-
ској Губернији, прелазе на десну
обалу Висле да би узеле учешћа
у борби. На источној страни Ла-
вова заробљено је 3000 људи. Код
моста Подезајце непријатељ је
изгубио 3000 људи, а ми смо за-
плијенили 4 топа и много кара.
Узели смо такође девет топова,
које је непријатељ напустио код
пријелаза ријеке Золотаја Липа. У
сјеверном предјелу Томашева зар-
обили смо хиљаду људи. Код
Томашева смо потукли 15. мађарску
дивизију. Опкољени пукови у цје-
лини су се предали. У осталим пред-
јелима продужују се огромне битке.
Непријатељ управља главну снагу
у правцу Љублина, гдје су запо-
челе озбиљне борбе.

Петроград, 19. августа. Генера-
лисимум Велики Кнез Никола објавио
је, да ће се према пољским

соколима („франкитирери“), с обзи-
ром на њихову недопуштену упо-
требу експлозивног зрна са челич-
ним врховима, поступити као са зло-
чинцима по војним законима. Ли-
стови јављају, да се на њемачким
жељезницама врши припрема за
транспортовање трупа на источни
фронт противу Русије.

Париз, 19. августа. (Званично.)
Нијемци се непрестано повлаче ка
Кенингсбергу и Аленштајну. Ње-
мачка одбрана постепено је одба-
чена у тврђаву.

Париз, 19. августа. (Званично.)
Руси са енергичном офанзивом, по-
слије срећних борба око Романова,
марширају на Лавов, од кога су
удаљени само 30 километара.

Париз, 19. августа. „Тан“ саоп-
штава, да је кореспондент „Тајмсов“
у Копенхагену телеграфисао 12.
августа, да знатан одред коњице,
под командом славнога козачког
генерала Рененкаифа, пошто је за-
обишао Торнско утврђење, наступа
форсираним маршевима ка Берлину.

Париз, 19. августа. Руске трупе
заузеле су многе прелазе на ријеци
Але.

Лондон, 19. августа. У Горњем
Дому изјавио је министар војни лорд
Киченер, да је осим појачања, која
ће ускоро бити послата из Енглеске,
ријешено, да повећа енглеске трупе
у Француској трупама из Индије.

Цариград, 19. августа. Званичне
новине објављују закон, којим се
овлашћује Земљорадничка Банка
да изда државној благајни зајам
од 330.000 турских лира.

Цариград, 19. августа. Порта
званично објављује, да је због мо-
билизације забрањено летење стран-
ним аеропланима изнад отоманске
територије. Војне власти ће пуцати
на сваког, ко прекрши ту забрану.
Црвени полумјесец од неколико
дана да овамо због мобилизације
развија велику активност. Три ве-
лике школе у Стамбулу претворене
су у болнице. Састављена је ко-
мисија у министарству трговине ра-
ди проучавања, на који начин да
се осигура снабђевање Цариграда
као и свршавање жетве и земљо-
радничких радова за идућу годину.
Варошка префектура објавила је,
да је слободан увоз цереалија.

Рим, 19. августа. „Трибуна“ до-
знаје из Валоне, под 14. августом,
да ће кнез Вид да напусти Драч.
Потврђује се, да су се уз војничке
тешкоће појавили тако исто и еко-
номски нереди.

Лондон, 19. августа. Пет њемач-
ких корпуса, потпомогнути са двије
коњичке дивизије, напали су прошле
сриједи на два енглеска корпуса у
близини Самбре. Енглези су нани-
јели озбиљне губитке непријатељу.
Енглески губитци су такође осјетни.
Према једној депеши из Анверса,
лондонски листови јављају, да су
Нијемци опет заузели Малин по-
слије величанствене дводневне од-
бране белгијске војске.

Париз, 19. августа. Из Шток-
холма стижу дејеше, да је бер-
линско јавно мишљење јако узне-
мирено усјесима руске војске у
Источној Прусској и гласовима, да
Руси марширају директно на Бер-
лин.

Софија, 18. августа. 80 њемач-
ких морнарских официра са ве-
ликом количином ратне муниције
прошли су прејуче кроз Бугарску
за Цариград.

Лондон, 19. августа. (Званично)
Руска војска је брзо заузела Ис-
точну Пруску. Велики дио ове те-
риторије већ је у руским рукама.
Њемачка снага, која се састојала

из три корпуса и неколико дивизи-
ја, била је потучена неколико пута
и претрпјела је тешке губитке у
људима и топовима.

Париз, 19. августа. (Званично.)
Демантује се вијест о појави ње-
мачке коњице у Санкантену.

Ваљево, 19. августа. У великој
битци код Цера и Јадра учествовало
је и осам Гарибалдијеваца, које је
упутио к нама ђенерал Гарибалди.
Од ових италијанских добровољаца
петорица су погинула, а само тро-
јица остала жива.

Ваљево, 19. августа. Аустријски
Пресбирио јавља, да су Аустријанци
заробили 1400 наших војника, које
су спровели у Арад. Колико смо
ми могли утврдити, Аустријанци су
имали наших заробљеника само у
Шапцу и то, око 6 њих, а све те
заробљенике они су при повлачењу
побили. У недостатку ратних зароб-
љеника, они су похватили са нашег
земљишта огроман број мирног ста-
новништва, повели га собом и по
свој прилици тај поробљени народ
показују сада у Араду као српске
војнике.

Лондон, 19. августа. Појединости
о битци код Шарлроа и битци
од Самбра до Намира, која је
претходила повлачењу савезника,
показују, да су Нијемци своје ус-
пјехе платили огромним жртвама.
Више намирских утврђења још је
недирнуто.

Крф, 19. августа. Јављају из Ва-
лоне, да Муслимански побуњеници
у Арбанији иду против ове варо-
ши. Јака паника завладала је међу
становништвом, које се сели у И-
талију и на Крф. Страх је изазван
вијестима које јављају да ће Му-
хамеданци без милости поступити
с онима, који се опиру.

Цариград, 19. августа. Грчки кон-
султ у Цариграду објавио је на-
редбу, којом се наређује да се ре-
зервисти свих родова оружја јаве
својим командама на први позив
за мобилизацију. Енвер паша ми-
нистар војне, који неколико дана
због болести није излазио, наставља
свој рад. Ушљед пожара изгорело
је у Једрену 100 кућа.

Насау, 19. августа. Цар Вилем
и њемачка Царица састали су се у
дворцу барона Штајна. Суверини
су заједно обилазили рањенике.

Лондон, 19. августа. Морал код
војске изврстан. Рајтерова агенција
добила појединости о рушењу Лу-
вена. Становници Лувена добили
су наредбу на напусте варош. Јед-
ан дно становништва заробљен је,
жене и дјеца уквцани у возови и
не зна се куд су одведени. Ње-
мачки војници бацајући бомбе за-
патили су варош на више мјеста.
Величанствена црква св. Петра, уни-
верзитет и научни заводи уништени
су. Тако варош Лувен, са својих
45.000 становника, интелектуална
пријестоница Нидерланда већ од
15. вијека, данас представља ру-
шевине.

Атина, 19. августа. Њемачки вој-
ници из резерве и другог позива,
који се налазе у Турској, добили
су наредбу, да се скупе у Цари-
граду, одакле ће се превести у
Њемачку. У случају да пријенос
буде немогућно извршити, служиће
у турској војсци.

Ниш, 18. августа. Предсједник
Мин. Савјета г. Никола Пашић при-
мио је од једне групе Руса, који
су пропутовали кроз Србију ову
депешу: „Група Руса, која се враћа
у Русију, моли вас, да изволите
примити њихову дубоку захвалност
на помоћи, коју им је Влада ука-

зала за вријеме њиховог путовања
кроз Србију, и да изволите прими-
ти изразе њиховог живог дивљења
на гостопримству и братским осје-
ћајима српске војске. (Слиједи пот-
писи).

Петроград, 18. августа. Око ми-
лион становника из Источне Прус-
ке добјегло је у Берлин. У Њемач-
кој влада велико узбуђење због на-
дирања Русије.

Париз, 18. августа. Напредовање
француских снага у Лорену про-
дужују се. Десно крило француско
наступа Борба је жестока, али без
коначног резултата. Уопште, може
се узети да је ситуација Вогезима
непромјенива. Изгледа да су Ни-
јемци успорили своје кретање. По
свједочанству заробљеника њихови
су губитци огромни, тако да су се
142. и 112. пешадијски пук мора-
ли спојити, јер су преполовљени.

Петроград, 18. августа. Вијести
о побуди у Одеси, које проноси
„Волфов“ и „Коресподенц-биро“
апсурдна су измишљотина. У Оде-
си као и у свима покрајинама Ру-
сије, влада савршен мир и ред, и
не само да нигдје није било из-
греда, него је криминалитет спуш-
тен на необично низак ниво: за
70 од сто према стању прије рата.

Будимпешта, 18. августа. Зва-
нични лист објављује царски рес-
крипт, којим се Тиси повјерава при-
времено вођење Министарства за
Хрватску док буде гроф Теодор
Пејачевић, који се налази у Фран-
цуској, одсуствовао пошто, нема мо-
гућности да се врати у Угарској.

Петроград, 18. августа. Францу-
ски зван. комунике јавља, да је
настављена француска офанзива у
Лорену и да су Французи заузели
у овоме предјелу фронт Мартил.
На бојишту код Лијежа стање није
промијењено. Код Гиза Французи су
потукли 10. њемачки корпус. Губер-
нер Париза наредно је да се по-
руше све грађевине на земљишту
пријестоничких фортификација. Пре-
фект Париза прописао је да лист-
тови могу издавати само једно из-
дање дневно. Сједињене Америчке
Државе званично су изјавиле неут-
ралност у њемачко-јапанском рату.

Ваљево, 18. августа. По накнад-
ним извјештајима 16. августа по
подне вођења је артиљеријска бор-
ба код Биограда. У борби је узео
учешћа један монитор, који је наша
артиљерија убрзо приморала на
бјегство. При овој борби неприја-
тељ је тукао и Биоград. 17. авгу-
ста свуд мирно.

Дневник

Био у Никшићу. Његово Вели-
чанство Краљ био је ономад у
Никшићу, праћен од г. генерала
Јанковића, г. генерала Потапова и
г. потпуковника Михајловића. Ма-
ло касније стигли су у Никшић
Његово Краљ. Височанство Књаги-
њица Ксенија, која је посјетила ра-
њенике, и господи министри: По-
повић, Пламенац и Вулетић. Госпо-
дар је прегледао трупе, које су до-
биле нова опредјељења, па се по
томе дуго савјетовао са господом
генералима и министрима. Његово
Величанство Краљ вратио се јуче
на подне са пратњом у пријесто-
ницу.

Француска стража. Од ономад
држе пред Двором Његово Вели-
чанства Краља, поред наших пер-
јаника, стражу и војници из фран-
цуског одреда, који је по налогу
француске владе упућен у Црну
Гору.